

15è CICLE DE SORTIDES DE CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY VILADEMULS

6a sortida – diumenge, 12 de març de 2017

Centre d'Estudis Comarcals i Centre Excursionista de Banyoles

Recorregut pel petit nucli rural de Sant Marçal fins a l'ermita de Sant Marçal de Quarantella. La Torre de Quarantella o Descall. Oratori de can Guapanoia.

El **serrat de Quarantella** formava part del límit de les terres de "Iudaicas", on s'establí una primera comunitat de jueus al segle IX, abans d'establir-se a la ciutat de Girona.

Les masies del veïnat de Sant Marçal, foren originades entorn de la parròquia des d'època medieval. A migdia destaca la masia de **Can Vila**, amb una gran porta forana de dovelles de calcària. Les inscripcions conservades són dels segle XVI i XVII. A tocar Can Vila hi ha **Can Pons**. En la llinda de pedra de la seva porta s'hi pot llegir una inscripció gravada: "Francesch Pons me fecit dia 2 octubre de ". **La rectoria** és situada al costat sud de l'església. En l'extrem nord del veïnat hi ha **Can Figueres**. La majoria de les seves obertures de llinda tenen dates gravades: "1779", "1780" i "1783". **Ca l'Andorrà** és una masia que els darrers anys ha estat rehabilitada.

L'església de Sant Marçal actual és romànica, del segle XII-XIII. Té una sola nau, de volta de canó, amb absis de planta semicircular. La nau té una capella i la sagristia afegida a tramuntana. En la façana de ponent hi destaca la torre campanar damunt les restes del campanar d'espada d'un sol ull. La porta d'entrada es troba a la façana de migdia. Té arc de mig punt fet de dovelles. Al mateix mur hi ha una sagetera amb llinda de pedra tallada en forma d'arquet de punt rodó. A tramuntana es diferencia un tram del parament d'obra romànica respecte a l'alt terrabastall de la nau. Els carreus són poc escairats. Hi ha un potent contrafort de reforç. En l'absis perdura bona part de l'estructura romànica. La finestra central, bastant malmesa i tapiada, conserva l'arrancament de l'arc de dovelles. La cornisa motllurada de l'absis és composta per peces grans de secció de pla i cavet. A l'interior, els murs mostren un recobriment de pintura mural i elements estucats d'estil neoclàssic. El retaule va ser construït per l'Escola dels Salesians de Barcelona a principis del segle XX. La pica baptismal d'estil gòtic té una inscripció gravada de 1619. L'església de Sant Marçal de Quarantella és citada per primera vegada el 1.097 com una possessió del monestir benedictí de Sant Esteve de Banyoles. En la butlla del papa Alexandre III de 1.175 es confirma novament la possessió de "Sancti Martialis de Quarantella". El 1.224 consta que fou edificada l'església actual. El 1.279 un tal

Guillem era domer de Sant Marçal de Quarantella. Els segles XIV i XV l'església tenia un únic altar. A inicis del segle XIX fou aixecada una torre campanar damunt el campanar d'espadanya originari.

La Torre de Quarantella o Descall, Torre de Sant Marçal

es troba separada respecte al veïnat, en l'extrem nord-est. És un mas senyorial fortificat de planta rectangular amb torre annexa de planta quadrada en l'extrem de llevant. La torre té tres pisos d'alçada i coberta a dos vessants. En algunes de les cares de la torre es poden apreciar troneres de tir. En el pis superior té sis finestres de llinda, ara tapiades. En la cara est i sud són remarcables dues petites finestres de llinda amb impostes convexes d'època medieval.

El mas, de tres plantes i coberta a dues aigües, té la seva façana principal encarada vers tramuntana. La façana ha estat modificada, però conserva elements arquitectònics originaris d'estil gòtic: dues finestres lobulades i una petita finestra geminada trilobulada, amb les seves impostes decorades amb roselles en relleu. En la planta superior hi ha dues espitlleres. La porta forana és d'arc de mig punt. L'arc és construït amb grans dovelles de pedra calcària grisa, ben cohesionades i polides. En la façana sud i oest són meritories algunes finestres de llinda de tradició medieval. A l'entrada sobresurt l'antic pou amb broc de motlures. A la planta pis és especialment rellevant la sala de planta rectangular. Són molt interessants les tres llindes d'estil gòtic-renaixentista de dues portes i un armari. Són profusament decorades amb busts, mascarons, florons i figuracions animals. En el centre d'un arc conopial motllurat hi ha l'escut del llinatge Descall sostingut per dos lleons.

Es tenen notícies del llinatge militar Quarantella des del s. XIII com a propietaris de la torre i senyors de la parròquia de Sant Marçal. El 1321 apareix citat el cavaller Arnau de Sant Marçal. A partir del s. XIV la torre passa a mans dels Descall. El 1352 consta que Francesc Descall i la seva esposa Raimunda van vendre terres a Guillem de Pols, de Vilademuls. El 1573 es documenta a Francesc Descall de Quarantella casat amb Agnès de Sanasterra del castell de Calabuig. El s. XVII es perd el llinatge Descall i la torre de Quarantella passa a la família Raset de Cervià de Ter.

Oratori de can Guapanoia o Descall. És de base quadrada format per dues grans peces de pedra calcària i coronat per una creu. La base quadrada (54 x 54 cm) té una alçada de 130 cm. És bastida amb pedra irregular lligada amb ciment. Damunt la base hi ha la pedra de l'oratori, feta de dues peces. És tallada amb forma de nínxol (35 x 30 cm), on es col·locava la imatge, ara desapareguda. En la cara lateral hi ha una inscripció de "ORA TORI DE CALL 1707". La creu és assentada damunt un gran bloc de pedra. Mesura prop de 75 cm d'alçada i en el seu frontal té figurada en relleu la imatge de Crist, de factura tosca i esquemàtica.

Els oratoris solen trobar-se ubicats en proximitat als camins o llocs de pas. Eren així punts de reunió de les processons dels feligresos per comunitar les tempestes o les males collites. Aquest oratori fou enderrocat la nit del 8 de febrer de 1939, just abans de l'arribada de l'exèrcit nacional durant la Guerra Civil (1936-1939). Ha estat reconstruït.